

Preken Luk 1 46-55

Store ting har Gud gjort mot meg

Stavanger 09 03 08

Jer 33:14-17 ; Efes 1:3-6; Salme 103 (avsnitt om synd og tilgivelse)

Hva har Gud gjort mot deg? Er det så stort at vi kan syng det ut som Maria:

*«Min sjel opphøyer Herren,
og min ånd fryder seg i Gud, min frelser»?*

Det skal kanskje noe til at vi har grunn til å lovprise Gud på Marias vis, hun som all verden kan omtale som salig? Men ydmyke Maria så seg aldri som noe idol, som vi kan be til: « Maria – hjelp meg å lovprise Gud som deg.» Verken Maria eller noen andre av de mange, som er knyttet til Bibelens store salmer, er opptatt av seg selv. De er forbilder fordi de retter vårt blikk mot Gud.

Selv er troens vitner rene og gjennomsiktige takket være Guds inngrep. Et annet trosvitne, Thomas Merton bruker et godt bilde for å forklare for oss hva Jesus Kristus er for oss. Vi kan bruke et forstørrelsesglass for å samle solens stråler i et brennpunkt, og tenne et tørt materiale. Slik kan Jesus Kristus samle lyset fra Guds rike i et brennpunkt, og tenne oss. Det er lovsangens kjennetegn – **de rene av hjertet skal se Gud, og da blir lovsang naturlig.**

Dypest sett angår hennes lovsang **nettopp oss: Vi har ikke mindre grunn enn Maria til å stemme i «Min sjel opphøyer Herren»** Det storverk som kommer alle menneskeslekter til gode, **Guds frelsesverk i Jesus Kristus, den frelse menneskene har hatt en lengsel mot fra tidenes morgen, og har fortsatt. Måtte vi bare i likhet med Maria og andre troens vitner være så klare og gjennomsiktige, at andre kan oppdage Jesus Kristus i oss.**

Vi skal ikke måle oss med Maria eller noen andre, men hun og alle andre trosvitner setter tonen for hele menneskeheten: Fullstendig konsentrert om **Gud**, gir hun uttrykk for en himmelsk **glede** midt i vår forvirrede verden, og vekker i spørsmålet:

Hva er dette store i livet, som forandrer alt?

For Maria er «**det store**» dette faktum, at Gud hadde sett til henne i hennes ringhet.

Det største er ikke dette at hun frivillig tar på seg oppgaven som Jesu mor, men dette at Gud ser til oss mennesker og **gir oss alle del i Jesus Kristus.**

Gud har uten problemer skapt universet og livet og de vakreste ting, mens kostet det ham både inkarnasjon og korsfestelse for å kunne gjøre oss mennesker med våre vrang viljer til Guds barn:

Joh 3:16 «*For så høyt elsket Gud verden, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv*»

Det er **dette frelsens faktum** og ikke våre bestrebelse som setter alt i rette skikk.

Gud har i Jesus Kristus **har sett til oss, at han er for oss - og med oss - gjør oss til sine barn - UFORTJENT.** DERFOR blir livet nytt og rent og fylt av kjærlighet og lovsang til Gud.

Dette ufattelige er det faktum, at Gud er født inn i denne verden. Og av dette kommer den erfaring som Maria og de mange vitner forteller om: **Den levende Jesus Kristus er innen rekkevidde av vår menneskelige troserfaring.**

Eller som det står i Johannes 1:12 «*Men alle de som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn... og vers 14: Og Ordet ble menneske og tok bolig i blant oss, og vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne sønn har fra sin Far, full av nåde og sannhet.*»

Et eksempel på troens erfaring: En av de mest markante kristne i USA på 1900-tallet er Thomas Merton, som ga oss dette bildet av Jesus Kristus som brennglasset. Han opplevde at Jesus Kristus ble virkelig for ham en søndag i New York i 1937, spesielt ved denne teksten vi har over bildet i kirken fra Joh 1:29 «*Se der Guds lam, som bærer verdens synd*». Han opplevde seg berørt av Guds kjærlighet og sannhet. Han var vel 20 år, studerte engelsk og filosofi og arbeidet med en hovedoppgave om William Blakes poesi, og det var den første søndag på lenge at han var fullstendig edru. Thomas sier at sannheten er kjærlighetens begynnelse. Han var i fortvilelse og selvforakt på grunn av det synd hadde ført til i livet hans, og så denne ufattelige lettelse over tilgivelse og renhet, over å bli tatt imot i kjærlighet.

De neste årene kjemper han med kallet, og han velger til slutt den strengeste orden som rammen for sitt liv – og lever store deler av sitt liv tilbaketrukket i bønn, og de neste 30 årene har han også beriket verden med sin åndelige litteratur, inntil sin død i 1969.

Hemmeligheten med **det berørte mennesket**, er både sannheten og kjærligheten.

Eller som Thomas Merton sier i boken «The Sign of Jonas/Jonastegnet» fra 1953: «I have only time for eternity, which is to say love, love, love. » Eller parafrasert på norsk – det evige består av ren kjærlighet, for Gud selv er kjærlighet, og **kjærligheten er det eneste som opptar meg**, sier Thomas.

For Maria var denne overbevisningen knyttet til en konkret hendelse og løfterike himmelske ord som ble **gjemt i hennes hjerte**. Men hun viser oss sitt hjerte i lovsangen, og den gir gjenklang i hele universet – og når fram til alle slekter med dette sentrale tema:

Gud ser til oss, og i sin nåde favner han oss alle.

Marias nådeserfaring er gjemt i hertet og forkynt for all verden, og det gjelder også for oss.

Slik skal det være for oss også – vi skal være sanne vitner om Jesus Kristus.

Troen kommer av å høre Guds levende ord – og Ordet kan bare formidles av **berørte mennesker**.

Troen når til det dypeste dyp og til de ytterste grenser, og fyller tilværelsen med lovprisning og visshet, **at livet har en lysende framtid** – tross alle mørke motkrefter i oss og omkring oss..

Thomas sier noe viktig om vår moderne verden også i boken «No man is an island» eller på norsk «intet menneske er øy, atskilt fra menneskesamfunnet som en øy fra fastlandet». Det er et kritisk verk som kom i 1955. Her sier han at hele det moderne liv er bygd slik at det **driver mennesket på flukt fra Gud og det åndelige liv** og inn i en nevrotisk ørken.

Lykkeligvis ser vi mer enn en slik negativ modernitet. Vi ser også, at kvinner som Maria eller menn som Thomas **står fram og lar seg høre også i vår tid som motpolar til undergangskreftene. Og du og jeg er kalt til å stå sammen med dem.**

Da kan vi si at vår menneskelige historie dreier seg egentlig ikke om livsflukt og gudsflukt, eller om ondskap og vold, eller hat og undertrykkelse.

Det som gir menneskehistorien et menneskelig og guddommelig ansikt, er **alle de som elsker hverandre og lar seg forene i de fellesskap**, som tar på alvor den guddommelige kjærlighet, uansett lidelse og vansker.

De som velger **hatets vei**, kan ikke danne noe hatets fellesskap, for de har egentlig valgt det som undergraver liv og samfunn. Vi har mange eksempler på det, bl.a. terroren i Burma, når mennesker behandles som **mindre enn mennesker, som søppel**. Det er slikt vi kan forbinde med helvetet.

I boken «New Seeds of Contemplation» fra 1961 eller på norsk «nye innspill til reflekterende bønn», beskriver Thomas Merton **helvetet** som det sted hvor ingen har noe felles, bortsett fra det faktum at de hater hverandre, men kan likevel ikke komme unna hverandre og heller ikke fra seg selv, som de også hater.

Vi er ikke kommet dit enda – men ondskapen viser sitt ansikt over hele verden og i vår egen by.

Men samtidig er verden et nedslagsfelt for Guds gode motkrefter, der hatet og skrikene må forstumme, og **hvor medmenneskelig solidaritet og himmelsk lovsang løfter oss til Gud.**

Han lar oss se morgenrøden av en ny verden, der selv døden er beseiret.

Den som tror, flykter ikke fra Gud eller fra seg selv, men vender om i glede, og stemmer i med Maria og Sakarja og alle de andre, som fra gammel tid til vår tid i det himmelske lovsangskoret.

Dette er det Maria lærer oss – la lovsangen leve.

Lar vi Gud rense oss fra all vår falskheter ved sin sannhet, da fylles vi av hans kjærlighet, og da løfter lovsangen vårt hjerte til Gud - hver dag, ja hvert øyeblikk i livet får noe av denne gylne tonen av Guds velsignelse.

Hva er lovsangens tema i detaljer?

Guds frelsende inngrep gjelder alle generasjoner og knytter seg til det løfte Gud ga Abraham, om å gjøre hans navn stort – «i deg skal alle jordens slekter velsignes» (1. Mos 12::1-3)

Maria priser Gud og forteller at han tar oss på alvor og gjør **revolusjon: Derfor har undertrykkende regimer faktisk gjort Marias lovsang ulovlig, for den oppleves som opprørsk, hør bare teksten:**

- står de stolte i mot,
- støter herskere ned og opphøyer de lave,
- metter de sultne,
- sender rike tomhente fra seg,
- og kommer i hu sin miskunn mot Abraham og hans ætt, til velsignelse for alle folk,

Vi kan si at vi er de fødte tapere – uten Gud.

Om vi skulle forsøke å endre vår situasjon med vår stolthet og våre hersketeknikker, og grådig ta til oss det vi lyster av mat og rikdom i et forsøk på å gjøre vårt navn stort ved eget arbeid, slik det skjedde med den ulykkelige menneskeslekt, som reiste Babels tårn,

da er alt det vi vinner å regne som tap.

På Fevik bodde det en from kvinne som i mange år minnet de reisende om frelsens vei med en plakate på huset. Første gang jeg leste den var under kristenrussturen til Drottningborg sommeren 1961: *Hvis du vil til himmelen, da gå veien som fører dit.*

Uten Gud er vi de fødte tapere, vi har mistet retningen: Nettopp slik og bare slik kan vi komme til Gud: som tapere, syndere.

Og da skal du se at dører åpner seg – evighetens dører for SYNDERE:

mens vi enda er langt borte, ser han oss og løper oss i møte,

Når en synder vender om, er det fest i himmel og på jord.

Jesus Kristus samler lyset fra sitt rike i et brennpunkt, som kan tenne oss mennesker.

Lovprisningen skyldes ikke oss.

Den har sin kilde utenfor oss selv – og blir en kilde også i oss, når vi kommer til Gud ved ham.

Jeg leste nylig Fjodor Dostojevskis verdenskjente bok «**Forbrytelse og straff**», og jeg leser nå «**De besatte**» og skal fortsette med «**Idioten**», så du kan jo lure på hvor dette ender:

ALT synes preget av menneskeforakt, for menneskelivet skildres så forvridt og elendig at det minner både om galskap og djevleskap, men Dostojevski gir oss dette bakteppet for å kunne skildre den mest revolusjonerende kraft i universet - Guds nåde – som gjør menneskelivet nytt, når sannheten og nåden kommer til oss som en soloppgang fra det høye, ja som en ny fødsel.

Dere får selv lese Roskolnikovs og Sonjas historie.

Det Fjodor Dostojevski skriver om, og det Thomas Merton og mange andre har vitnet om i sine bøker, er ikke bare dikt: dette skjer i virkeligheten – hver gang vi mennesker vender om til Jesus Kristus og opplever dette *ufattelige at vi – uten å ha fortjent det – er gjenstand for Guds velgjerninger.*

DA kan vi ikke annet enn å lovsynge Gud.

(Preken av Peder Martin Idsøe Liland)